
Manželství, jakožto jedna z forem společenského soužití lidí, nepochybně patří mezi nejvýznamnější instituce v rámci každé právní společnosti. I přes skutečnost, že uzavření manželství je zásadně projevem svobodné vůle muže a ženy směřující k uzavření této formy společného soužití, jsou právní vztahy vzniklé za trvání tohoto společenství podrobené řadě zákonných regulativů. Tento krok je důsledkem nepochybné významnosti a důležitosti tohoto institutu ve společnosti, posílení majetkové jednoty manželů, ale i nutnosti právní ochrany manželů. Speciální zákonná úprava se týká nejenom majetkových a závazkových vztahů vzniklých mezi manžely, nýbrž má dopad rovněž na postavení manželů ve vztahu k třetím osobám. Touto úpravou tak dochází k posílení prvků rovnoprávnosti, vzájemné pomoci či ekonomické solidarity mezi manžely, čímž je potažmo zdůrazněna i vzájemná rovnost jejich práv.

Právní úprava majetkových vztahů mezi manžely modifikuje obecnou úpravu vlastnického a závazkového práva. V rámci vlastnického práva je to zejména vytvořením zvláštního typu spoluvlastnictví, společného jmění manželů, ke společnému majetku. V oblasti závazkového práva, především v části závazků oběma manželům společným, vystupuje do popředí jejich solidární odpovědnost k úhradě těchto závazků.

Ústředním tématem této práce je otázka vypořádání základního kamene stávající právní úpravy manželského práva, a to institutu společného jmění manželů. Důvod ke zvolení tohoto tématu spatřuji především v tom, že tento relativně mladý instrument právní úpravy v sobě zahrnuje značně rozsáhlou a obtížnou oblast vztahů, a to jak mezi manžely, tak ve vztahu manželů k třetím stranám. Právě jeho složitost a relativně krátké právní zakotvení v právním řádu přináší každodenně nové problémy, které je zapotřebí řešit v souladu s právní úpravou, jež se neustále vyvíjí. Svůj vliv na výběr tématu měla rovněž skutečnost, že se jedná o téma ryze aktuální a dotýká se lidí každodenně.

Cílem této práce je objasnit základní teoretické východiska právní úpravy majetkových vztahů mezi manžely, a to za užití komparatistiky úpravy stávající s úpravou historickou, poukázat na specifika s tímto institutem spojených, jakož i nastínit možnosti úprav, revizí či doplnění stávajících ustanovení do budoucna. Základním pramenem, kromě autorských děl právních expertů, na který se ve své práci odvolávám je nespočetná judikaturní činností soudů, jež napomáhá, nejenom mne, objasnit řadu sporných oblastí a současně umožňuje vyplňovat případné mezery v právu.

K dosažení tohoto cíle jsem zvolil následující strukturu, kde kromě úvodu a závěru obsahuje práce 10 kapitol, dále členěných na podkapitoly, a to počínaje historickým exkurzem úpravy majetkových vztahů mezi manžely od roku 1811 do současnosti, pokračujíc obecnou charakteristikou společného jmění manželů, včetně vymezení jeho předmětu z hlediska pozitivního a negativního vymezení, či specifikací zdrojů nabývání do tohoto majetkového společenství manželů. Rovněž jsem neopomněl na úpravu režimu závazků vzniklých za trvání manželství, a to jak jednomu z manželů, tak závazkům vzniklým manželům společně. Dále se v práci zabývám možnostmi úpravy zákonem stanoveného rozsahu společného jmění na základě modifikačních smluv, jejich forem, údržbou a správou společného jmění manželů, a to i v rovině podnikání jednoho z manželů, jako i vymezením důvodu zániku společného jmění manželů. Jádro práce je věnováno způsobům vypořádání a nastínění výčtů jednotlivých předmětů vypořádání společného jmění, či už v souvislosti s podnikáním alespoň jednoho z manželů nebo bez ohledu na podnikání. Závěr práce patří nahlédnutí do zahraničních právních úprav, novému zákonu o insolvenční a rovněž otázce společného bydlení, včetně majetkového vypořádání bývalých manželů při skončení společného nájmu.

V rámci každé kapitoly z důvodu přehlednosti a ucelenosti projednávané problematiky je z mé strany nejdříve konstatována dřívější právní úprava, která je následně srovnávána se stávající platnou právní úpravou. Závěr jednotlivých kapitol, či podkapitol, se zabývá posouzením projednávané problematiky s připravovanou novelou Občanského zákoníku.